

MARIJA KMET:

Gotika.

V belem jutru so vstale
sanje mladih brez —
S svilo tenko so pretkale
liste čez in čez — :
„Da ne bilo bi žarečih
dni vročin;
da ne bilo bi drhtečih
jutrov srebrin — — — :
V gruče se prašne zavijajo,
v temnem skalovju prebivajo,
čez šumne se reke prerivajo
in v strahu si duše zakrivajo . . .“

DR. MANDIČ:

Društvo v varstvo deklet in žen.

(Konec.)

Da nekoliko bolj pojasnim delovanje teh društev, podati hočem majhno statistiko o njih. Ta statistika naj služi tudi tistim, ki nameravajo potovati, da se znajo ravnati.

V Švici delujeta dve društvi „Der internationale Verband der Freundinnen junger Mädchen“ (Centralna pisarna: Ferreaux 11, Neuenburg) in „Der internationale Verband d. katholischen Mädchenschutzvereine“ (tajništvo: Rue Saint-Pierre 16, Freiburg). V Curichu opravlja to službo na kolodvoru tudi „Heilsarmee“.

Obe društvi imati stalne postaje v Baselju (2), Bernu, Bielu, Genfu (2), Neuenburgu, La Chaux-de-Fonds, Buchsu (2), Chiassu (2), Romanshornu, Lausannu, Curihu (2), Lucernu in Rorschachu.

Postaje, ki pošiljajo svoje pomočnice samo na zahtevo, se nahajajo v St. Gallenu, Luganu, Rorschachu, Biascu, Locarnu, Freiburgu, Lausannu, Oltenu, Churu, Genfu. Vseh postaj je 28 v 21 mestih.

V Nemčiji delujejo ta društva že od l. 1894. Delujejo tri društva: „Deutsche Bahnhofmission“, „Internationaler Verein der

Freundinnen junger Mädchen“ in „Internationaler katholischer Verband“.

Njihovo delovanje se vrši ob določenih dnevih, tednih in mesecih, ker je tam navada, da dekleta z dežele prihajajo le v gotovem času v mesta, da tam poizkušajo svojo srečo. Z enim vlakom pride včasih po sto deklet, vsled česar je na postajah po več pomočnic.

V Nemčiji je 107 postaj v 80 mestih. Ta društva podpira še „St. Rafael Verein“, (katoliški) in „Evangelischer Hauptverein für deutsche Auswanderer und Ansiedler“. Poslednji dve društvi se brigata za izseljenike, koloniste obojega spola in pa za otroke. Večinoma so njihove postaje v obmorskih pristaniščih. L. 1909. so ta društva pomagala 136.122 nemškimi potnikom, deloma z denarno podporo, deloma s hrano, deloma s priporočili, deloma s tem, da so jim dobili službe v novi domovini ali koloniji. „Bahnhofmission“ in „Internationaler Verein der Freundinnen junger Mädchen“ sta v zvezi. Stalne postaje imata v: Berlinu, Bremnu, Kolmarju, Kölnu, Düsseldorfu, Frankobrodu, Hamburgu, Hannoverju, Hagnu, Königsbergu, Lipskem, Monakovem, Mühlhausnu, Strassburgu, Stettinu, Stuttgartu.

Postaje ob gotovih dneh imajo mesta: Angermünde, Bamberg, Belzig, Berlin, Bielefeld, Breslava, Bromberg, Kassel, Chemnitz, Darmstadt, Dessau, Dirschau, Dortmund, Drahdorf, Draždani, Essen ob Ruhri, Frankobrod ob Odri, Gransee, Halle, Heidelberg, Kiel, Köthen, Kottbus, Küstrin, Lipsko, Lübeck, Luckenwalde, Magdeburg, Mainz, Neu Strelitz, Nürnberg, Poznanj, Potsdam, Schneidemühl, Velten, Wittenberg, Wiesbaden.

Postaje na posebno zahtevo imajo mesta: Aachen, Bamberg, Bielefeld, Braunschweig, Breslava, Bromberg, Kassel, Chemnitz, Koblenz, Danzig, Dirschau, Draždani, Eberswalde, Elbersfeld, Essen, Flensburg, Gelsenkirchen, Görlitz, Guben, Halle, Kaiserslautern, Karlsruhe, Kiel, Krefeld, Magdeburg, Mannheim, Marburg, Metz, Münster, Neu Strelitz, Osnabrück, Rostock, Schwerin, Wiesbaden.

„Internationaler kath. Verband“ ima stalne postaje v Monakovem, Frankobrodu, Kölnu, Düsseldorfu, Gladbachu, Aachenu, Essenruhru, Breslavi, Hamburgu, Hagnu, Dortmundu, Stuttgartu.

Postaje na posebno zahtevo imajo mesta: Augsburg, Berlin, Freiburg, Herbesthal, Karlsruhe, Konstanca, Mainz, Münster, Metz, Osnabrück, Regensburg.

V Nemčiji je v 80 mestih 28 stalnih postaj, 49 ob gotovih dneh in 30 na posebno zahtevo.

V Angliji delujejo tri društva na tem polju: „Travellers' Aid Society“ v Londonu (3 Baker Street, W) od l. 1885., „Jewish Association for the Protection of Girls and Women“, London (39 Upper Baker Street N. W.) in „National Vigilance Association“ (St. Marys's Chambers, 161a Strand). Vsa tri društva imajo svoj sedež v Londonu, v drugih mestih pa svoje podružnice. Pomočnice društva „Travellers' Aid Society“ ne nosijo posebnega znaka, temveč imajo stalen formular. Ravnotak formular se pošlje tudi tisti osebi, ki je prosila, naj se počaka.

Ta oseba dobi tudi sporočilo, da ne sme toliko časa zapustiti postaje, dokler ne najde pomočnice z istim formularjem. Pomočnice T. A. S. čakajo na potnice samo na zahtevo in proti mali odškodnini. To društvo ima tri sobe, ki so potnicam na razpolaganje. Svoje podružnice imajo v Southamptonu, Hullu, Bristolu, Birminghamu, Liverpoolu, Edinburgu, Glasgovu, Aberdeenu in Greenocku.

Znamenito je „Jewish Association for the Protection of Girls and Women“ (Židovsko društvo za varstvo deklet in žen). Podružnico ima tudi v Buenos-Ayresu. Mnogo deluje to društvo v ladjedelnicaх. Ker je pa tam delo zelo naporno, je opravljajo navadno možje, ki nosijo znak s hebrejskim napisom.

Navzlic temu, da je društven glavni namen ščititi židovska dekleta in žene, pomaga vendarle tudi krščanskim dekletom in ženam. Tako je l. 1909. od 676 deklet in žen pomagala 88 krščanskim dekletom in ženam.

„National Vigilance Association“ ima pododsek: „The international Guild of service for Women“. Razen v Londonu ima svoje postaje v Hullu, Newcastleu, Tyne Docksu in Yorku.

Na vsem Angleškem ima 19 postaj, kar je razmeroma malo. Vzrok temu je ta, ker ima največ svojega delovanja osredotočenega v Londonu.

V Avstriji je „Oesterreichische Bahnhofmission“ od l. 1094. Predsednica je grofica Fünfkirchen. (Tajništvo je na Dunaju, III. Jacquingasse 6). Na Dunaju opravlja na 6 postajah 8 plačanih pomočnic svojo službo. Razentega so postaje v Brnu, Lincu, Solnogradu, Pragi, Krakovu, Lvovu in Trstu.

Katoliška zveza poljskih gospej „Katolicki Zwiazek polskich kobiet“ ima stalno postajo v Lvovu.

„Verein der Freundinnen junger Mädchen“ ima v Trstu in Inomostu svoje postaje, pomočnice čakajo samo na posebno zahtevo. „Internationaler Verband der katholischen Mädchenschutzvereine“ ima eno postajo v Krakovu. V Avstriji je v 9 mestih 12 postaj.

Na Ogrskem ima „Oesterr. Bahnhofmission“ eno postajo v Budimpešti, toda samo na posebno zahtevo.

Katoliška zveza gospej, kateri je predsednica grofica Laszlo Karolyi, ima tudi v Budimpešti svojo postajo. Na Reki je ustanovilo tako postajo l. 1910. društvo proti trgovini z dekleti.

Na Ogrskem so tri postaje.

V Belgiji ima „Internationaler Verein der Freundinnen“ tri postaje in sicer v Bruselju, Charleroiu in Antverpnu. „Internationaler katholischer Verband“ ima svoje stalne postaje v Bruselju, Verviersu in Ostende, dočim so postaje na posebno zahtevo v Ljutihu, Louvainu, Namuru in Antverpnu. Vseh je 10.

Danska in Španija imata samo po eno postajo in sicer prva od „Int. Verein der Freundinnen“ v Kodanju, druga od „Int. kath. Vereina“ v Madridu.

Francija. V Parizu je društvo „Oeuvre des gares de Paris“ (11 Ois, rue Lafarrière), ki ima na 8 postajah svoje pomočnice. Prvotni namen tega društva je bil: rešiti bele sužnje ter jih dovesti nazaj v domovino.

Internacionalno društvo prijateljic ima svoje postaje v Parizu, Marseillu, Le Havru, Bordeauxu, Boulogne, Lyonu, Epinalu, Belfortu, Dieppu, Cannesu, Ventimigli in Nizzi.

Internacionalna katoliška zveza ima stalne postaje v Lyonu, Bordeauxu in Marseillu, dočim so postaje na posebno zahtevo v Grenoblu, Orleanu, Nizzi, Dijonu, Rouenu, Le Havru, Nancyu, Angersu, Tunisu, Cannesu. V Le Havru je tudi postaja društva T. A. S. Vseh postaj je 36.

V Italiji ima internacionalno društvo prijateljic svoje stalne postaje v Milanu, Turinu, Genovi, dočim ima v Domodassoli, Comu, Novari, Savoni, Chiassu in Ventimigli postaje na izrecno zahtevo.

Internacionalna kat. zveza ima stalne postaje v Turinu, Milanu, Rimu in Pisi. Postaje na izrecno zahtevo so v Genovi, Florenci, Bologni, Lucci, Trevisu, Parmi, Cuncoi, Vicenci in Casali. Vseh postaj je 20.

V Luksenburgu imata int. kat. zveza in int. društvo prijateljic po eno postajo na izrecno zahtevo.

H o l a n d š k a ima v Amsterdamu, Rotterdamu, Groningenu, Nieuveu, Schansu, Oldensaalu, Zeevenaru, Rosendaalu stalne postaje, v Rotterdamu, Utrehtu in Arnheimu postaje na izrecno zahtevo. Vseh postaj je 17.

R u s i j a ima v Rigi postajo na posebno zahtevo in sicer inter. društva prijateljic, dočim ima inter. kat. zveza v Varšavi in Vilnu postaji na izrecno zahtevo. V Rusiji so samo tri postaje.

V T u r č i j i ima inter. društvo prijateljic v Carigradu postajo na izrecno zahtevo, enako postajo ima int. kat. zveza v Bejrutu.

V E g i p t u plačuje int. društvo prijateljic eno pomočnico v Aleksandriji, ki cel dan do kasno ponoči pričakuje parnike. Inter. kat. zveza ima postaji v Kahiri in Aleksandriji, pošlje pa samo na posebno zahtevo pomočnice.

V A m e r i k i ima „Travelers' Aid Society“ v Novem Yorku svojo lastno hišo v 48 Street East št. 238. Razen tajnice je še 18 pomočnic, ki delujejo v pristaniščih in na kolodvorih. V pristaniščih se pričakujejo samo potnice I. in II. razreda, dočim morajo iti potnice III. razreda na Elis Island, kjer se pobriga država za nje. Inter. kat. zveza ima svoje postaje v Buenos Ayresu, St. Frančišku, Montrealu in Novem Yorku.

Pomočnice na teh 264 postajah so samo l. 1909. rešile več nego 100.000 deklet in žen, kar je vsekakor lep uspeh te človekoljubne inštitucije.

